

Een vreemde vogel?! (Jona 6) Jona 3:10-4:6 en Lk.15:25-32, Gez. 44, Psalm 65:1,2, 32:3, 139:1,14, Gez. 436:1,5, 440:1,2,4 en 456:3

“ Zonder STIP de beste”

Hij was hoogleraar in een moeilijk vak. Iets met wiskunde. Alleen heel slimme studenten promoveerden bij hem. Toch was hij een geliefde professor. Hij had de gave om heel moeilijke theorieën heel goed uit te leggen. Hij had altijd volle collegezalen, ook al legde hij de lat hoog. Op een dag verraste hij zijn studenten. Een tussentijdse toets. Een onverwachts tentamen. Hadden ze geluisterd, hem goed begrepen? Ze zagen het al bij binnenkomst. Op de collegebanken lag voor iedere student een schriftelijke opgave. Z'n assistente had ze één voor één zorgvuldig neergelegd. De tentamenvragen naar beneden. Ze moesten eerst allemaal gaan zitten. Op zijn aanwijzing mochten ze allemaal tegelijk het blad omkeren. Ze kregen een kwartier om de vragen te beantwoorden.

Toen ze het blad omkeerden zagen ze weer een wit vel. Alleen, daarop één duidelijke zwarte stip. En toen kwam de tentamenvraag: *beschrijf wat je ziet*. Na een kwartier gingen de pennen neer. Eén voor één moesten ze voorlezen wat ze hadden opgeschreven. Wat bleek? Iedereen had het over die zwarte stip. Waar die precies stond, hoe groot die was, waar die misschien vandaan kwam, maar niemand had het over dat grote witte vel, waar die stip op stond. En toen kwam zijn verrassende uitleg. Dames en heren: mijn vraag was, wat ziet u? U heeft de meeste aandacht gegeven aan die zwarte stip, het kleinste onderdeel van mijn opgave. Maar dat veel grotere witte vel. Niemand van u stond daar bij stil. Dat is toch buiten alle proportie? U hebt de vraag niet goed gelezen of niet goed begrepen. Onthoud dit voor de rest van uw leven. *Mensen besteden in hun leven meer aandacht aan de zwarte stippen of vlekken dan aan de stralend witte vlakken waar ze ontstaan.*

Toen ik van de week dit verhaaltje las, dacht ik aan Jona. Als hij student was geweest van deze professor, wat zou hij opgeschreven hebben? We kwamen al genoeg witte bladzijden met zwarte stippen tegen en ook al een enkele zwarte bladzij met een witte stip. Wat zou Jona opgeschreven hebben, als **hij** dat tentamen had moeten doen? Ik denk dat ik het weet en misschien kunnen we daar allemaal wat van leren. Het begon goed met Jona, zijn eerste opdracht, 2 Kon.14:25. Ga naar koning Jerobeam en zeg hem dat het goed blijft gaan met hem en met het volk. Welvaart, voorspoed, zegen. Een mooie opdracht voor een profeet, een witte stip op een zwart vel. Wie wil dat niet....? Toen kwam zijn tweede opdracht. Ga naar Ninevé en zeg daar dat het **niet** goed gaat. Een zwarte stip op een zorgeloos wit vel. Geen mooie boodschap en dan ook nog naar zo'n ver, vreemd land. Jona gaat niet. Een zwarte streep op een mooi wit profetenblazoen. God ontslaat hem niet. Een grote vis maakt van een enkele reis een retour. 1200 km is het, van Israël naar Ninevé. Genoeg tijd om je op een volgend tentamen voor te bereiden.

Jona gaat. Een korte preek van 3 dagen. Op alle hoeken en pleinen, dwars door de stad, langs de schitterende hangende tuinen, maar wat heb je aan al dat moois... nog 40 dagen..... nog 39 dagen.... nog 38.... Een inktzwarte bladzij zonder één stipje wit. Maar het wonder gebeurt, van laag tot hoog, heel Ninevé, tot in het paleis, de wake-up call wordt gehoord. Er wordt geluisterd, mensen staan stil op de straten, scholen samen, schudden elkaar wakker, laten alles wat ze om handen hebben vallen, er wordt gevast, er wordt gebeden..... *'als wij ons omkeren, misschien zal ook God Zich omkeren, berouw hebben, Zijn toorn laten varen'* En het gebeurt. God zag wat ze deden. Hij maakte de inktzwarte bladzij van Ninevé kraakhelder wit!

Vergeving, genade, Jona een nieuwe kans, Ninevé een nieuwe kans. Kan het mooier? Maar dan.... Op die mooie, nieuwe witte pagina komt toch weer een zwarte stip. Jona is niet blij. Je zal toch profeet zijn en zoveel zegen op je werk hebben? Je zal toch ouders zijn in deze tijd en al je kinderen nog of weer naar de kerk zien gaan? Je zal toch kerk zijn in deze tijd en het kerkbezoek niet zien slinken, maar zien stijgen? Maar Jona is niet blij. Hij gaat de stad uit. Op een veilige afstand gaat hij zitten. Ramptoerist pur sang. Wachten op de klap. Soms denk ik: waar wachten wij eigenlijk op, op de klap of op de bekering? Op de ondergang of op de vernieuwing? Op het verloren gaan of het behouden worden van duizenden mensen? Waar bidden we om? Waar zien we naar uit? Wij weten toch dat God genadig is? Waarom vasten we niet? Waarom bidden we zo weinig voor zoveel mensen, die dreigen verloren te gaan?

De klap komt niet. De ramptoerist komt niet aan zijn trekken. Jona teleurgesteld. Maakt buiten de stad een geriefelijk afdakje. Geen last van de zon. Mooi uitzicht op de komende stofwolken. En als dat afdakje niet zo deugdelijk blijkt en omwaait.... Geen nood. God zorgt voor een beter zonnescherm. Een wonderboom. Na de wondervis.... De wonderboom... en ondertussen: Jona bidt... Dat is mooi. Dat hebben we hem vaker horen doen. Dat was in de vis. Een mooi gebed. Weinig eigen woorden. Zoals wij ook vaak. Als we het benauwd hebben. Woorden van anderen. Psalmen en liederen. Nederland zingt, bidt. Jona zingt, bidt. Wat is dat mooi. Wat geeft dat houvast. Jona bidt. De wonderboom zorgt er voor dat Jona rustig kan doorbidden. Hij doet het hardop. Dat doen wij meestal niet. En we vinden het soms zelfs ongemakkelijk als een ander dat wel doet.

Jona bidt, hardop. Dus mogen we meeluisteren. Je zou denken: Jona bidt voor Ninevé. Dat ze tot verandering komen. Dat hun prille geloof stand zal houden. Dat het geen tijdelijke, maar een blijvende verandering zal zijn, dat ze niet in hun oude zonden en fouten zullen terugvallen.... Jona bidt. Je zou verwachten voor Ninevé. Maar die hebben zijn gebed niet meer nodig. Die zijn al verhoord. Jona bidt, voor zichzelf. Dankbaar, dat hij profeet mag zijn? Dat hij niet voor dovemans oren heeft gepreekt? Dat er zoveel mensen in zo'n korte tijd tot bekering zijn gekomen? En dat hij daarvan toch het middel mag zijn? Dat hij spijt heeft van zijn vlucht? Dat hij dankbaar is profeet te mogen zijn, in goede dagen en in kwade dagen, in voorspoed en in tegenspoed, dat hij witte stippen mag zetten op de soms inktzwarte vellen van deze wereld? Dat zou je verwachten. Dat zou hem sieren. Dat zou van deze vreemde vogel nu eens een keer een mooie vogel maken. Maar in plaats daarvan bidt Jona: als U Ninevé niet weg neemt, neem mij dan maar weg... het is mij beter te sterven dan te leven... wat een vreselijk gebed, ook al is hij wel zo eerlijk, dat hij het hardop doet en later zelf ook opschrijft. Misschien voor ons...?

Wij, die in de collegezaal bij ons dagelijks tentamen soms ook de pen neerleggen.... Of mensen om ons heen, die dat doen. Wat heeft mijn leven nog voor zin? Waarom zou ik nog leven.....? blijf ik nog vechten. ..? Depressief zijn.... Liever dood dan levend, ze zeggen, dat het de grootste volksziekte is of gaat worden. De levenseinde kliniek heeft het er druk mee. Als de dagen te zwaar lijken om op te tillen. Als de slaap in de nachten niet wil komen. **Somberen.** Als je alleen maar zwarte stippen ziet en niet meer het witte veld? Alleen maar je tegenslagen en niet meer je zegeningen. Alleen maar je zorgtaken en niet meer je vreugdemomenten. Alleen maar naar beneden en niet meer naar Boven kijken. Hoe krijg je het onder de knie? Misschien als we meer op de knieën gaan? En dan anders bidden? Depressief

zijn. Denk er niet gering over. Wees dankbaar als je het zelf niet bent, probeer mee te leven met wie het wel heeft. Denk aan de drempels in de bebouwde kom van het ouder worden. Gelukkig, ook in de Bijbel komt het voor. Mensen, die niet meer blij kunnen zijn. Voor wie het eigenlijk niet meer hoeft. Vooral onder profeten. Daar zou je het helemaal niet van verwachten. Elia had het, na zijn grote Karmel ervaring, in de woestijn, toen hij dacht dat in Israël niemand meer echt geloofde.... Het bleken er nog 7.000 te zijn, witte stippen op een zwart veld, die hij niet kende.... Neem mij maar weg, bid Elia... en Jona doet hetzelfde.... Na alle wonderen en successen... een wonderbare vis, een wonderbare boom, een prachtige bekering van een hele stad... Wat moet je doen, als je niet meer blij kunt zijn?

Het is de bekendste gelijkenis. Rembrandt maakte er zijn beroemdste schilderij van. Het hangt in de Hermitage in St Petersburg. Henri Nouwen reist er heen en wordt er helemaal door gegrepen. Een knappe hoogleraar verwisselt de collegezalen voor de gehandicapte zorg. Een gevierde professor brengt de laatste jaren van zijn leven door als verzorgende in een achteraf gelegen gehandicaptenhuis. Wat heeft Henri Nouwen zo geraakt in dat schilderij? De uitgemergelde vader in zijn rode mantel, met zijn uitgeholde gelaat, getekend door verdriet? Of zijn het die twee verschillende handen? Een ruige vaderhand, die zo stevig zijn zoon vast houdt, alsof hij hem nooit meer los zal laten of is het die andere tere moederhand? Of is het die jongste zoon, die nog altijd de mantel aan heeft, waarmee hij het ouderlijk huis heeft verlaten, maar wat ziet dat kleed er haveloos, versleten uit, zoals zijn eigen vergooide leven? Of is die hautaine Farizeeër, die op deze zwarte bladzijde geen enkel lichtpuntje ziet en alleen maar hoogmoedig z'n afkeurende blik op het hele tafereel laat vallen? Of is het toch de oudste zoon, die gereserveerd op afstand staat, kil en koud? De kwasten, duidelijk zichtbaar aan het feestkleed van z'n vader ontbreken bij de oudste zoon. Is hij soms de Jona uit de eerste verzen van dit laatste hoofdstuk? Hij kon ook niet blij zijn om de bekering van Ninevé. Hij zag alleen maar die zwarte stip en had geen oog voor de helemaal witte bladzij.

Wat heeft Henri Nouwen in dit schilderij zó getroffen? Was het de uiterst beperkte kleuren, waarvan Rembrandt ditmaal gebruik heeft gemaakt? Voornamelijk rood en okergeel. Om aan te geven: het is Jezus, die door het offer van Zijn leven deze Thuiskomst mogelijk maakt! Of...ziet de gelovige Rembrandt en de niet minder gelovige Henri Nouwen in de jongste zoon, de oudste en de hautaine Farizeeër iets van zichzelf? Perioden uit hun eigen leven. Was ook Jona niet soms de hooghartige Farizeeër, dan weer de verloren, maar gevonden zoon en soms de kille oudste? En waren ook wij dat niet allemaal, van tijd tot tijd? Meer oog voor de stippen dan voor het smetteloos witte blad!

Niemand weet mijn diepste denken, niemand dan mijn God alleen, zo zijn onze grootste zorgen voor de ander vaak verborgen, maar God ziet door alles heen.

Niemand weet van iedere zonde, die er aan mijn leven kleeft, duizend zorgen, die maar knagen doen me om vergeving vragen aan die God die eeuwig leeft.

Niemand kent mijn diepst verlangen om een kind te zijn van Hem, bidden mag ik alle dagen aan mijn Heiland alles vragen dankbaar luisteren naar Zijn stem.

Ieder mag het ons vertellen, wat genade met je doet, ondanks zonde, die God grieve ben ik door Gods grote liefde, vrijgekocht door Jezus bloed.

Een wit kleed, zonder één stip.

Amen